CBSE Class 10 Punjabi 2026-27

Sample Paper with Solutions

Conducted by the Central Board of Secondary Education (CBSE)

Time Allowed: 3 hours **Maximum Marks: 80**

General Instructions

(i) ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ **ਲਾਜ਼ਮੀ** ਹਨ। ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ **ਅੰਦਰੂਨੀ ਚੋਣ** ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ਼ ਵੇਖ ਕੇ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

(ii) ਬਹੁ-ਵਿਕਲਪੀ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲ਼ੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਲਿਖਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਕਲਪ ਨੰਬਰ/ਚਿੰਨ੍ਹ ਦੇ ਨਾਲ਼-ਨਾਲ਼ ਉੱਤਰ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇ।

(iii) ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ **16 ਪ੍ਰਸ਼ਨ** ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਦੇ **ਚਾਰ ਭਾਗ** ਹਨ: ਭਾਗ-I ਪੜ੍ਹਨ-ਕੌਸ਼ਲ, ਭਾਗ-II ਵਿਆਕਰਨ, ਭਾਗ-III ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਲਿਖਣ ਕੌਸ਼ਲ ਅਤੇ ਭਾਗ-IV ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ।

(iv) **ਭਾਗ-I**: ਪੜ੍ਹਨ-ਕੌਸ਼ਲ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ **2** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ। ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

(v) **ਭਾਗ-II**: ਵਿਆਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ **5** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ। ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

(vi) **ਭਾਗ-III**: ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਲਿਖਣ-ਕੌਸ਼ਲ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ **3** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ। ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

(vii) **ਭਾਗ-IV**: ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ **6** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ। ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਭਾਗ-I: ਪੜ੍ਹਨ ਕੌਸ਼ਲ (10 marks)

10

1(i). ਨੋਟ: ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਾਰਤਕ ਪੈਰੇ ਅਤੇ ਕਾਵਿ-ਟੁਕੜੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ ਅਤੇ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ/ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਕਲਪਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੁਣ ਕੇ ਲਿਖੋ/ਉੱਤਰ ਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਰੋ: (6x1=6)

ਪੁਆਧੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਉਪ ਭਾਸ਼ਾ ਹੈ ਜੋ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਰੋਪੜ, ਪਟਿਆਲਾ, ਫ਼ਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ, ਮੋਹਾਲੀ ਤੇ ਸੰਗਰੂਰ ਦੇ ਪੂਰਬੀ ਅੱਧ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਅਤੇ ਰੋਪੜ ਦੀ ਦਰਿਆ ਸਤਲੁਜ ਦੇ ਨਾਲ ਲਗਦੀ ਨੁਕਰ ਦੀ ਬੋਲੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਖੇਤਰ ਰੋਪੜ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਦੇ ਪੂਰਬ ਅਤੇ ਪੱਛਮ ਦੇ ਨੇੜੇ ਤੱਕ ਚਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਜਲੰਧਰ-ਦੁਆਬ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਦੱਖਣ ਵੱਲ ਲੁਧਿਆਣਾ ਅਤੇ ਫ਼ਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਹਨ। ਲੁਧਿਆਣੇ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਭਾਗ ਮਾਲਵੇ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਉਹ ਭਾਗ ਜਿਹੜਾ ਦਰਿਆ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੈ ਪੁਆਧ ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪੁਆਧ ਅੱਗੇ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਕਾਫ਼ੀ ਵਧਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹਰਿਆਣੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਬਾਲਾ ਦਾ ਸਦਰ ਅੰਬਾਲਾ, ਤਹਿਸੀਲ ਨਾਰਾਇਣਗੜ੍ਹ ਦੇ ਕੁਝ ਪੱਛਮੀ ਇਲਾਕੇ, ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਜੀਂਦ ਵਿੱਚ ਧਮਤਾਨ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਚੌਗਿਰਦੇ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਪੁਆਧੀ ਬੋਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ ਪਟਿਆਲਾ, ਨਾਭਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹਿਸਾਰ ਦੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਭਾਗ ਵੀ ਇਸ ਬੋਲੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹਿਸਾਰ ਦੀ ਘੱਗਰ ਵਾਦੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬੋਲੀ ਰਾਠੀ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਦੱਖਣ ਦੀਆਂ ਬੋਲੀਆਂ ਬਾਂਗਰੂ ਤੇ ਬਾਗੜੀ ਹਨ। ਉਪਰੋਕਤ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬੋਲੀ ਜਾਂਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਟਕਸਾਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਲੋਂ ਫ਼ਰਕ ਵਾਲ਼ੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੂਰਬੀ ਅੰਬਾਲੇ ਤੇ ਕਰਨਾਲ ਵਿੱਚ ਬੋਲੀ ਜਾਂਦੀ ਪੱਛਮੀ ਹਿੰਦੀ ਨਾਲ ਜਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਪੁਆਧੀ ਮਲਵਈ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੱਛਮੀ ਬਾਂਗਰੂ ਦਾ ਰਲਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਹੈ। ਟਕਸਾਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਮਲਵਈ ਨਾਲੋਂ ਪੁਆਧੀ ਕੁਝ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨੁਕਤਿਆਂ ਕਰ ਕੇ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਉਂਝ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਉਪ-ਭਾਸ਼ਾ ਹੈ। ਪੁਆਧੀ ਦੀ ਧੁਨੀ-ਵਿਉਂਤ ਮਲਵਈ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਜੁਲਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਉੱਚੀ ਸੁਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਚਾਹ, ਰਾਹ ਆਦਿ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਅੰਤਿਮ 'ਹ' ਪੁਆਧੀ ਦੇ ਉਚਾਰਨ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰਲਾ 'ਹ' ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਉਲਟੀ ਜੀਭ ਵਾਲਾ 'ਲ' ਜਿਹੜਾ ਪੱਛਮੀ ਹਿੰਦੀ ਦੇ ਵਧੇਰੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪੁਆਧੀ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਈਆਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਟਕਸਾਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ 'ਵ' ਪੁਆਧੀ ਵਿੱਚ 'ਬ' ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਜਿਵੇਂ ਬਾਲ, ਬੀਹ ਆਦਿ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੋ ਸਵਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲਾ 'ਵ' ਕਈਆਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ 'ਮ' ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਜਿਵੇਂ ਤੀਮੀ, ਜਮਾਈ ਆਮਾਂਗਾ ਆਦਿ। ਇਹ ਮਾਝੀ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਵਿਜੋਗਾਤਮਕ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਰਾਤੀਂ ਭਲਕੇ, ਪਰਸੋਂ ਦੀ ਥਾਂ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਰਾਤ ਨੂੰ, ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ, ਪਰਸੋਂ ਨੂੰ ਬੋਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇਵੇਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ, ਪਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਵੀ ਉਰੇ ਨੂੰ, ਪਰੇ ਨੂੰ ਬੋਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਸਬੰਧਕ ਵੀ ਵੱਖਰੇ ਹਨ।

ਪੈਰੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੁਆਧੀ ਦੀ ਧੁਨੀ-ਵਿਉਂਤ ਕਿਸ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਜੁਲਦੀ ਹੈ ? [1 mark]

(A) ਮਲਵਈ

(B) ਹਿੰਦੀ

(C) ਬਾਂਗਰੂ

(D) ਉਰਦੂ

Correct Answer: (A) ਮਲਵਈ

Solution:

Concept:

- The question asks which language the sound system (dhuni-viunt) of Puadhi is close to.
- Dhuni-viunt means the pattern of sounds in a speech form.

Step 1: Apply the facts to find the correct option The passage says in plain words: Puadhi dhuni-viunt Malwai nal mildi juldi hai (the sound system of Puadhi is similar to Malwai).
So Puadhi and Malwai share the way their sounds are arranged.
The correct option is (A) ਮਲਵਈ (Malwai).

Step 2: Why the other options are wrong (B) ਹਿੰਦੀ (Hindi) is wrong. The passage only says that the Puadhi of the eastern edge joins Western Hindi in Ambala and Karnal. That talks about area, not sound pattern.
(C) ਬਾਂਗਰੂ (Bangru) is wrong. The passage says Bangru mixing is limited to vocabulary (shabdavali) only.
(D) ਉਰਦੂ (Urdu) is wrong. Urdu is not mentioned anywhere in the passage.

Step 3: Conclusion Puadhi sound system matches Malwai, which is option (A).

Quick Tip to Solve: Find the sentence about dhuni-viunt in the passage.

1(ii). ਪੈਰੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹਿਸਾਰ ਦੀ ਘੱਗਰ ਵਾਦੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬੋਲੀ ਕਿਹੜੀ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ ? [1 mark]

(A) ਮਲਵਈ

(B) ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ

(C) ਬਾਂਗਰੂ

(D) ਰਾਠੀ

Correct Answer: (D) ਰਾਠੀ

Solution:

Concept:

- The question asks about the speech of people living in the Ghaggar valley of Hisar district.
- The answer must be a sentence found in the passage.

Step 1: Apply the facts to find the correct option The passage says: Zilha Hisar di Ghaggar vadi vich rahin vale lokan di boli Rathi dassi gayi hai.
So the speech of that valley is Rathi.
The correct option is (D) ਰਾਠੀ (Rathi).

Step 2: Why the other options are wrong (A) ਮਲਵਈ (Malwai) is wrong. The passage puts most of Ludhiana in Malwa, not the Ghaggar valley of Hisar.
(B) ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ (English) is wrong. English is not a local speech form of this area and is not named in the passage.
(C) ਬਾਂਗਰੂ (Bangru) is wrong. The passage names Bangru and Bagri as the speech forms to the south of the Puadhi area, not of the Ghaggar valley.

Step 3: Conclusion The Ghaggar valley people of Hisar speak Rathi, which is option (D).

Quick Tip to Solve: Look for the words Hisar and Ghaggar vadi in the passage.

1(iii). ਪੈਰੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੁਆਧੀ ਵਿੱਚ ਉੱਚੀ ਸੁਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣ ਕੇ ਖਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ: [1 mark]

(A) ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ

(B) ਘੱਟ

(C) ਜ਼ਿਆਦਾ

(D) ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ

Correct Answer: (B) ਘੱਟ

Solution:

Concept:

- The question asks how much high pitch (ucchi sur) is used in Puadhi.
- We must fill the blank from the passage.

Step 1: Apply the facts to find the correct option The passage says: Is vich ucchi sur di varto ghatt hundi hai (high pitch is used less in this speech).
Put the word in the blank: 'Puadhi has ghatt (less) use of high pitch'.

The correct option is (B) ਘੱਟ (less).

Step 2: Why the other options are wrong (A) ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ (very much) is wrong. It says the opposite of the passage.
(C) ਜ਼ਿਆਦਾ (more) is also the opposite, because the passage says the use is less.
(D) ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ (not at all) is wrong. The passage says the use is less, not that it never happens.

Step 3: Conclusion High pitch is used less in Puadhi, which is option (B).

Quick Tip to Solve: Read the sentence that talks about ucchi sur in the passage.

1(iv). ਪੈਰੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੁਆਧੀ ਕਿਸ ਦੀ ਉਪ ਭਾਸ਼ਾ ਹੈ ? [1 mark]

(A) ਡੋਗਰੀ

(B) ਫ਼ਾਰਸੀ

(C) ਪੰਜਾਬੀ

(D) ਹਿੰਦੀ

Correct Answer: (C) ਪੰਜਾਬੀ

Solution:

Concept:

- The question asks which language has Puadhi as its sub-dialect (upa bhasha).

Step 1: Apply the facts to find the correct option The very first line says: Puadhi Punjabi di upa bhasha hai.
So Puadhi is a sub-dialect of Punjabi.
The correct option is (C) ਪੰਜਾਬੀ (Punjabi).

Step 2: Why the other options are wrong (A) ਡੋਗਰੀ (Dogri) is wrong. Dogri is never mentioned in the passage.
(B) ਫ਼ਾਰਸੀ (Persian) is wrong. Persian is not mentioned and is not related to this region's speech.
(D) ਹਿੰਦੀ (Hindi) is wrong. The passage says Puadhi only touches Western Hindi at its eastern edge. It does not call it a sub-dialect of Hindi.

Step 3: Conclusion Puadhi is a sub-dialect of Punjabi, which is option (C).

Quick Tip to Solve: The first line of the passage answers this.

1(v). ਪੈਰੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੁਆਧੀ ਵਿੱਚ ਦੋ ਸਵਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲਾ 'ਵ' ਕਈਆਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? [1 mark]

(A) ਮ

(B) ਲ

(C) ਯ

(D) ਪ

Correct Answer: (A) ਮ

Solution:

Concept:

- The question asks what the letter 'va' becomes in some words when it comes between two vowels in Puadhi.

Step 1: Apply the facts to find the correct option The passage says: do svaran vich aun vala 'va' kaiyan shabdan vich 'ma' ban janda hai.
Examples given are timi, jamai and amanga.
So 'va' between two vowels becomes 'ma'. The correct option is (A) ਮ.

Step 2: Why the other options are wrong (B) ਲ is wrong. The passage speaks of the curved-tongue 'la' only to say Puadhi uses it as Punjabi does. It is not a change of 'va'.
(C) ਯ is wrong. No change of 'va' to this letter is stated in the passage.
(D) ਪ is wrong. The passage mentions ਬ for 'va' at the start of words (like baal, beeh) and not this letter.

Step 3: Conclusion 'Va' between two vowels turns into 'ma', which is option (A).

Quick Tip to Solve: Find the sentence with the words do svaran vich in the passage.

1(vi). ਪੈਰੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੁਆਧੀ ਕਿਸ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਵਿਜੋਗਾਤਮਕ ਹੈ ? [1 mark]

(A) ਮਲਵਈ

(B) ਬਾਂਗਰੂ

(C) ਮਾਝੀ

(D) ਦੁਆਬੀ

Correct Answer: (C) ਮਾਝੀ

Solution:

Concept:

- The question asks which speech form Puadhi is more 'vijogatmak' (disjunctive, using separate words) than.

Step 1: Apply the facts to find the correct option The passage says: Ih Majhi nalon vadhere vijogatmak hai.
It then gives examples such as raat nu, kall nu, parson nu in place of raati, bhalke, parson di thaan.
So the comparison is with Majhi. The correct option is (C) ਮਾਝੀ (Majhi).

Step 2: Why the other options are wrong (A) ਮਲਵਈ (Malwai) is wrong. The passage says Puadhi is similar to Malwai in sound, and does not compare them on this point.
(B) ਬਾਂਗਰੂ (Bangru) is wrong. It is named only as a speech of the south and as a source of some mixed words.
(D) ਦੁਆਬੀ (Doabi) is wrong. Doab is mentioned only as the region to the north.

Step 3: Conclusion Puadhi is more vijogatmak than Majhi, which is option (C).

Quick Tip to Solve: Find the word ਵਿਜੋਗਾਤਮਕ in the last part of the passage.

2(i). ਧਰਤੀ ਸੰਗ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਏ, ਹੁੰਦਾ ਏ ਪ੍ਰਤੀਤ,
ਮਾਨਵਤਾ ਦੀ ਕਰਨਗੇ ਸੇਵਾ, ਰਹਿੰਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਤੀਕ ।
ਰੁੱਖਾਂ 'ਚੋਂ ਹੀ ਲੱਭਣਾ ਸਾਨੂੰ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਸਿਰਨਾਂਵਾਂ,
ਰੁੱਖਾਂ ਬਾਝੋਂ ਧਰਤੀ ਜਿੰਦਾਂ ਬਿਨ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਾਂਵਾਂ ।
ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਤੇ ਛੱਤ ਨਹੀਂ, ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਸਹਾਰਾ,
ਬੇ-ਘਰ ਲੋਕੀਂ ਰੁੱਖਾਂ ਥੱਲੇ ਸੌਂ ਕੇ ਕਰਨ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ।
ਪਾਏ ਆਲ੍ਹਣੇ ਰੁੱਖਾਂ ਉੱਤੇ ਘੁੱਗੀਆਂ, ਚਿੜੀਆਂ, ਕਾਂਵਾਂ,
ਰੁੱਖਾਂ ਬਾਝੋਂ ਧਰਤੀ ਜਿੰਦਾਂ ਬਿਨ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਾਂਵਾਂ ।
(4X1=4)

ਰੁੱਖ ਕਿਸ ਦੇ ਸੰਗ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਏ ਹਨ ? [1 mark]

Solution:

Concept:

- The question asks: with whom did the trees come into being?
- In the poem, the line that answers it is: ਧਰਤੀ ਸੰਗ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਏ, ਹੁੰਦਾ ਏ ਪ੍ਰਤੀਤ

Step 1: Pick the exact words The first line says that the trees came into existence along with the earth (dharti sang). The word sang means together with.
So the answer is: ਧਰਤੀ ਦੇ ਸੰਗ (along with the earth).

Step 2: Conclusion The answer is ਧਰਤੀ ਦੇ ਸੰਗ (along with the earth).

Quick Tip to Solve: The first line of the poem has the answer.

2(ii). ਰੁੱਖਾਂ 'ਚੋਂ ਸਾਨੂੰ ਕੀ ਲੱਭਣਾ ਹੈ ? [1 mark]

Solution:

Concept:

- The question asks: what do we have to find in the trees?
- In the poem, the line that answers it is: ਰੁੱਖਾਂ 'ਚੋਂ ਹੀ ਲੱਭਣਾ ਸਾਨੂੰ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਸਿਰਨਾਂਵਾਂ

Step 1: Pick the exact words The line says we will find the address of nature (kudrat da sirnanva) in the trees. Sirnanva means address.
So the answer is: ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਸਿਰਨਾਂਵਾਂ (the address of nature).

Step 2: Conclusion The answer is ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਸਿਰਨਾਂਵਾਂ (the address of nature).

Quick Tip to Solve: Read the third line of the poem.

2(iii). ਕਿਸ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਛੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ? [1 mark]

Solution:

Concept:

- The question asks: who has no roof over the head but still gives shelter to others?
- In the poem, the line that answers it is: ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਤੇ ਛੱਤ ਨਹੀਂ, ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਸਹਾਰਾ

Step 1: Pick the exact words The line speaks about those who have no roof of their own yet give support to others. The next line says homeless people sleep under the trees, so the giver of shelter is the tree.
So the answer is: ਰੁੱਖ (trees).

Step 2: Conclusion The answer is ਰੁੱਖ (trees).

Quick Tip to Solve: The next line tells where the homeless people sleep.

2(iv). ਰੁੱਖਾਂ ਉੱਤੇ ਕਿਸ ਨੇ ਆਲ੍ਹਣੇ ਪਾਏ ਹੋਏ ਹਨ ? [1 mark]

Solution:

Concept:

- The question asks: who have built nests on the trees?
- In the poem, the line that answers it is: ਪਾਏ ਆਲ੍ਹਣੇ ਰੁੱਖਾਂ ਉੱਤੇ ਘੁੱਗੀਆਂ, ਚਿੜੀਆਂ, ਕਾਂਵਾਂ

Step 1: Pick the exact words The line names three birds that have made nests on the trees: doves (ghuggian), sparrows (chidian) and crows (kanvan).
So the answer is: ਘੁੱਗੀਆਂ, ਚਿੜੀਆਂ ਤੇ ਕਾਂਵਾਂ (doves, sparrows and crows).

Step 2: Conclusion The answer is ਘੁੱਗੀਆਂ, ਚਿੜੀਆਂ ਤੇ ਕਾਂਵਾਂ (doves, sparrows and crows).

Quick Tip to Solve: Read the seventh line of the poem.

ਭਾਗ-II: ਵਿਆਕਰਨ (12 marks)

12

3(i). ਸਮਾਸੀ ਸ਼ਬਦ: (ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਅਨੁਸਾਰ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਦੋ ਹੱਲ ਕਰੋ) 2X1=2
ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਇੱਕ ਸਮਾਸੀ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ? [1 mark]

(A) ਲੜਾਈ-ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ

(B) ਲਾਲ-ਸੁਰਖ਼

(C) ਔਖਾ-ਸੌਖਾ

(D) ਰਾਤੋ-ਰਾਤ

Correct Answer: (A) ਲੜਾਈ-ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ

Solution:

Concept:

- A samasi shabad (compound word) joins two or more words into one word with one meaning.
- The question asks us to find the option which is NOT a compound word.

Step 1: Apply the facts to find the correct option Check each pair. ਲਾਲ-ਸੁਰਖ਼ (laal-surkh), ਔਖਾ-ਸੌਖਾ

(aukha-sauka) and ਰਾਤੋ-ਰਾਤ (raato-raat) are all fixed, well known compound words of the language. ਲੜਾਈ-ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ (ladai-pareshani) is only two unrelated nouns placed side by side. It is not a fixed compound with one joint meaning. A true compound of this kind is ਲੜਾਈ-ਝਗੜਾ.
So the odd one out is (A).

Step 2: Why the other options are wrong (B) ਲਾਲ-ਸੁਰਖ਼ is a compound of two words of nearly the same meaning (red and deep red). It is a real compound.
(C) ਔਖਾ-ਸੌਖਾ is a compound of two opposite words (hard and easy). It is a real compound.
(D) ਰਾਤੋ-ਰਾਤ is made by repeating the same word (overnight). It is a real compound.

Step 3: Conclusion The option that is not a compound word is (A) ਲੜਾਈ-ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ.

Quick Tip to Solve: Find the pair that is not a fixed compound.

3(ii). ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸਮਾਸੀ ਸ਼ਬਦ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ+ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਸੁਮੇਲ ਨਾਲ ਬਣਿਆ ਹੈ ? [1 mark]

(A) ਹੱਸਣਾ-ਰੋਣਾ

(B) ਸਵੈ-ਪੜਚੋਲ

(C) ਚੰਗਾ-ਮਾੜਾ

(D) ਥਾਂ-ਟਿਕਾਣਾ

Correct Answer: (C) ਚੰਗਾ-ਮਾੜਾ

Solution:

Concept:

- The question asks for the compound word made by joining two adjectives (visheshan + visheshan).
- An adjective tells the quality of a noun, for example good or bad.

Step 1: Apply the facts to find the correct option Check the word class of each part. ਚੰਗਾ means good and ਮਾੜਾ means bad. Both are adjectives.
So ਚੰਗਾ-ਮਾੜਾ (good-bad) is adjective + adjective.
The correct option is (C).

Step 2: Why the other options are wrong (A) ਹੱਸਣਾ-ਰੋਣਾ is verb + verb (to laugh, to cry), so it is wrong.
(B) ਸਵੈ-ਪੜਚੋਲ is pronoun/prefix + noun (self-examination), so it is wrong.
(D) ਥਾਂ-ਟਿਕਾਣਾ is noun + noun (place and address), so it is wrong.

Step 3: Conclusion Adjective + adjective gives ਚੰਗਾ-ਮਾੜਾ, which is option (C).

Quick Tip to Solve: Name the word class of both parts of each option.

3(iii). **'ਇਲਾਕਾ-ਨਿਵਾਸੀ' ਸਮਾਸੀ-ਸ਼ਬਦ ਲਈ ਠੀਕ ਸ਼ਬਦ-ਸਮੂਹ ਚੁਣੋ-** [1 mark]

(A) ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਨਿਵਾਸੀ

(B) ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀ

(C) ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਨਿਵਾਸ

(D) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ

Correct Answer: (B) ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀ

Solution:

Concept:

- The question gives a compound word ਇਲਾਕਾ-ਨਿਵਾਸੀ (ilaka-nivasi) and asks for the phrase that explains it correctly.
- Breaking a compound into its phrase is called vigrah.

Step 1: Apply the facts to find the correct option ਇਲਾਕਾ-ਨਿਵਾਸੀ means the people who live in an area. The word nivasi means a resident, and the residents are many.
The correct phrase is ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀ (ilake de nivasi), residents of the area.
So the correct option is (B), as given in the marking scheme.

Step 2: Why the other options are wrong (A) ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਨਿਵਾਸੀ (a resident of the area) is singular and the marking scheme does not accept it.
(C) ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਨਿਵਾਸ (the residence of the area) changes the meaning, because nivas means the act or place of living, not the person.
(D) ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ (none of these) is wrong because one option is correct.

Step 3: Conclusion The right phrase for ਇਲਾਕਾ-ਨਿਵਾਸੀ is ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀ, option (B).

Quick Tip to Solve: Split the compound into its phrase and compare with the options.

4(i). **ਬਹੁ-ਅਰਥਕ ਸ਼ਬਦ (ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਅਨੁਸਾਰ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਦੋ ਹੱਲ ਕਰੋ) 2X1=2**
ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸ਼ਬਦ 'ਤਸਵੀਰ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਬਹੁ-ਅਰਥਕ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀ ਹੈ ? [1 mark]

(A) ਤਸੱਵਰ

(B) ਮੂਰਤ

(C) ਚਿੱਤਰ

(D) ਫੋਟੋ

Correct Answer: (A) ਤਸੱਵਰ

Solution:

Concept:

- The question asks which word is NOT another word for the same meaning as ਤਸਵੀਰ (tasveer, picture).
- Tasveer means a picture or a likeness of something.

Step 1: Apply the facts to find the correct option Look at the meaning of each word. ਮੂਰਤ (murat) is an image or figure. ਚਿੱਤਰ (chittar) is a picture or drawing. ਫੋਟੋ (photo) is a photograph. All of them mean a picture.
ਤਸੱਵਰ (tasavvar) means imagination or a mental idea. It is not a picture that you can see.
So (A) is the word which does not match.

collegedunia

Step 2: Why the other options are wrong (B) ਮੂਰਤ means an image or a figure, so it matches tasveer.
(C) ਚਿੱਤਰ means a picture or a drawing, so it matches tasveer.
(D) ਫੋਟੋ means a photograph, so it matches tasveer.

Step 3: Conclusion ਤਸੱਵਰ is not a word for picture, so the answer is option (A).

Quick Tip to Solve: Three words mean picture. One word means imagination.

4(ii). ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਾਕ ਵਿਚਲੀਆਂ ਖਾਲੀ ਥਾਵਾਂ ਭਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਬਹੁ-ਅਰਥਕ ਸ਼ਬਦ ਚੁਣੋ:
ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਉਡੀਕਦੇ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਹੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਉਹ ਨਾ ਆਇਆ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਹੋਏਗਾ। ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਹੁਣ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਦੇ ਨਾ ਆਉਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਵਿਚਾਰੇ ਦਾ ਨੇੜੇ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। [1 mark]

(A) ਮੁੱਦਤ

(B) ਵਿਹਲ

(C) ਸਮਾਂ

(D) ਕਾਲ

Correct Answer: (C) ਸਮਾਂ

Solution:

Concept:

- The same word must fill all three blanks, and it has to give a sensible meaning each time.
- The sentences talk about waiting for a long time, not getting free time, and the end time of a poor man's life.

Step 1: Apply the facts to find the correct option Put ਸਮਾਂ (samaan, time) in the first blank: 'It has been so much time since I waited for him.' This is the length of time.
Put ਸਮਾਂ in the second blank: 'perhaps he did not get time.' This is free time.
Put ਸਮਾਂ in the third blank: 'the poor man's time had come near.' This is the time of death.
One word, three meanings, so the answer is (C).

Step 2: Why the other options are wrong (A) ਮੁੱਦਤ means a long period. It fits the first blank only, not 'did not get muddat' or 'his muddat came near'.
(B) ਵਿਹਲ means free time or leisure. It fits the second blank only.
(D) ਕਾਲ means time, or death. It fits only the third blank properly.

Step 3: Conclusion The word that fits all three blanks is ਸਮਾਂ, option (C).

Quick Tip to Solve: Try each option in all three blanks.

4(iii). 'ਗੁਣ' ਦਾ ਇੱਕ ਅਰਥ ਹੈ; 'ਸਿਫ਼ਤ' ਹੋਰ ਅਰਥ ਹੈ/ਹਨ: [1 mark]

(A) ਖ਼ਾਸੀਅਤ

(B) ਕਲਾ

(C) ਤਾਸੀਰ

(D) ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਹੀ

Correct Answer: (D) ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਹੀ

Solution:

Concept:

- The question says ਗੁਣ (gun) has one meaning, and asks which words are other meanings of ਸਿਫ਼ਤ

(sifat).

- Both words are bahu-arthak, so they share several meanings.

Step 1: Apply the facts to find the correct option ਸਿਫ਼ਤ can mean a quality or special feature, which is ਖ਼ਾਸੀਅਤ (khasiyat).
ਸਿਫ਼ਤ can mean a skill or craft, which is ਕਲਾ (kalaa).
ਸਿਫ਼ਤ can mean a nature or an effect, which is ਤਾਸੀਰ (taseer).
All three words are meanings of this word, so the answer is (D) ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਹੀ (all of the above).

Step 2: Why the other options are wrong (A) ਖ਼ਾਸੀਅਤ alone is right but not complete, because the other two are also right.
(B) ਕਲਾ alone is right but not complete.
(C) ਤਾਸੀਰ alone is right but not complete.

Step 3: Conclusion All the given words are other meanings, so the answer is option (D).

Quick Tip to Solve: Check whether every single option is a meaning.

5(i). ਕਿਰਿਆ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ (ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਅਨੁਸਾਰ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਦੋ ਹੱਲ ਕਰੋ) 2X1=2
ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਾਰਨ-ਵਾਚਕ ਕਿਰਿਆ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਚੁਣੋ : [1 mark]

(A) ਜ਼ਰੂਰ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਹੀ

(B) ਕਿਉਂਕਿ, ਇਸ ਲਈ, ਸੋ

(C) ਘੜੀ-ਮੁੜੀ, ਵਾਰ-ਵਾਰ, ਮੁੜ-ਮੁੜ

(D) ਤੇਜ਼, ਗਟਾਗਟ, ਧੜਾਧੜ

Correct Answer: (B) ਕਿਉਂਕਿ, ਇਸ ਲਈ, ਸੋ

Solution:

Concept:

- A kiriya-visheshan (adverb) tells how, when, where or why an action happens.
- The question asks for the group of words that show the reason (karan-vachak).

Step 1: Apply the facts to find the correct option Reason words answer the question 'why'. ਕਿਉਂਕਿ (because), ਇਸ ਲਈ (for this reason) and ਸੋ (so) all give a reason or a result.
So the group (B) is the karan-vachak group.

Step 2: Why the other options are wrong (A) ਜ਼ਰੂਰ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਹੀ show certainty or stress. They are not reason words.
(C) ਘੜੀ-ਮੁੜੀ, ਵਾਰ-ਵਾਰ, ਮੁੜ-ਮੁੜ show how often something happens (repetition).
(D) ਤੇਜ਼, ਗਟਾਗਟ, ਧੜਾਧੜ show the manner in which an action is done.

Step 3: Conclusion The reason-showing group is ਕਿਉਂਕਿ, ਇਸ ਲਈ, ਸੋ, which is option (B).

Quick Tip to Solve: Karan means reason. Look for words that give a reason.

5(ii). ਵਿਆਕਰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਵਿਕਲਪਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਕਿਰਿਆ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਦੀ ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਹੈ ? [1 mark]

(A) ਪ੍ਰਕਾਰ-ਵਾਚਕ

(B) ਭਾਵ-ਵਾਚਕ

(C) ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਵਾਚਕ

(D) ਸੰਬੰਧ-ਵਾਚਕ

Correct Answer: (A) ਪ੍ਰਕਾਰ-ਵਾਚਕ

Solution:

Concept:

- The question asks which option is one of the kinds (kisam) of an adverb in Punjabi grammar.
- The common kinds of adverbs are time, place, manner (prakar), number, reason and certainty.

Step 1: Apply the facts to find the correct option ਪ੍ਰਕਾਰ-ਵਾਚਕ (prakar-vachak) shows the manner in which an action is done, such as ਤੇਜ਼ (fast) or ਹੌਲੀ (slowly).
It is a standard kind of kiriya-visheshan, so (A) is right.

Step 2: Why the other options are wrong (B) ਭਾਵ-ਵਾਚਕ is not one of the standard kinds of adverb in the school grammar.
(C) ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਵਾਚਕ is the name used for question words. The marking scheme does not accept it as the kind of adverb asked here.
(D) ਸੰਬੰਧ-ਵਾਚਕ is the name of a different part of speech, the relation word (sambandh-vachak), and not a kind of adverb.

Step 3: Conclusion A kind of adverb is ਪ੍ਰਕਾਰ-ਵਾਚਕ, option (A).

Quick Tip to Solve: Recall the manner adverb.

5(iii). ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਾਕ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਰਿਆ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਚੁਣੋ :
ਉਹ ਇੱਥੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ । [1 mark]

(A) ਉਹ

(B) ਇੱਥੋਂ

(C) ਦੂਰ

(D) ਰਹਿੰਦਾ

Correct Answer: (C) ਦੂਰ

Solution:

Concept:

- The question gives the sentence ਉਹ ਇੱਥੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ (he lives far from here) and asks us to pick the adverb in it.
- An adverb tells more about the verb, here the verb is ਰਹਿੰਦਾ (lives).

Step 1: Apply the facts to find the correct option Ask 'where does he live?' The reply is ਦੂਰ (far). So ਦੂਰ describes the place of the action and modifies the verb.
ਦੂਰ is the adverb of place. The correct option is (C), as in the marking scheme.

Step 2: Why the other options are wrong (A) ਉਹ (he) is a pronoun.
(B) ਇੱਥੋਂ (from here) only names the point from which the distance is measured. The key does not take it as the adverb.
(D) ਰਹਿੰਦਾ (lives) is the verb itself.

Step 3: Conclusion The adverb in the sentence is ਦੂਰ, option (C).

Quick Tip to Solve: Ask how or where the action happens.

6(i). ਅਗੇਤਰ-ਪਿਛੇਤਰ: ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਅਨੁਸਾਰ ਹੱਲ ਕਰੋ: 1+1=2
ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਅਗੇਤਰ ਨੂੰ ਵਰਤ ਕੇ ਦੋ-ਦੋ ਸ਼ਬਦ ਬਣਾਓ :
ਆਤਮ, ਬਾ [1 mark]

Solution:

Concept:

- An agetar (prefix) is a small word part that is put before a root word. It changes or adds to the meaning.
- The question asks us to choose any ONE of the two prefixes, ਆਤਮ or ਬਾ, and make two words with it.

Step 1: Choose the prefix ਆਤਮ ਆਤਮ means self. Put it before a root and the new word is about the self.
ਆਤਮ + ਨਿਰਭਰ (dependent) = ਆਤਮ-ਨਿਰਭਰ, meaning self-reliant.
ਆਤਮ + ਕਥਾ (story) = ਆਤਮ-ਕਥਾ, meaning autobiography.
More examples from the marking scheme: ਆਤਮ-ਹੱਤਿਆ (suicide) and ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ (self-analysis).

Step 2: Check the answer Each new word keeps the prefix in front and the root after it. Two such words earn the 1 mark.
If you pick ਬਾ instead, you may write ਬਾਇੱਜ਼ਤ, ਬਾਅਸੂਲ, ਬਾਦਸਤੂਰ, ਬਾਕਮਾਲ, ਬਾਕਾਇਦਾ or ਬਾਰਸੂਖ਼.

Step 3: Conclusion Two words made with the prefix ਆਤਮ are ਆਤਮ-ਨਿਰਭਰ and ਆਤਮ-ਕਥਾ.

Quick Tip to Solve: Put the prefix in front of a root word and check the meaning.

6(ii). ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਪਿਛੇਤਰ ਨੂੰ ਵਰਤ ਕੇ ਦੋ-ਦੋ ਸ਼ਬਦ ਬਣਾਓ :
ਨੀ, ਵਾਦ [1 mark]

Solution:

Concept:

- A pichhetar (suffix) is a word part added at the end of a root word.
- We have to choose ONE suffix from ਨੀ and ਵਾਦ and make two words.

Step 1: Choose the suffix ਵਾਦ ਵਾਦ makes a word that names a belief or a system of thought.
ਸਮਾਜ + ਵਾਦ = ਸਮਾਜਵਾਦ, meaning socialism.
ਯਥਾਰਥ + ਵਾਦ = ਯਥਾਰਥਵਾਦ, meaning realism.
The key also gives ਨਿਰਾਸ਼ਾਵਾਦ, ਮਾਰਕਸਵਾਦ, ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ and ਪ੍ਰਗਤੀਵਾਦ.

Step 2: Check the answer The suffix comes after the root and the new word is a noun. Two correct words earn the 1 mark.
If you pick ਨੀ, add it to a male name: ਮੋਰ + ਨੀ = ਮੋਰਨੀ (peahen), ਸ਼ੇਰ + ਨੀ = ਸ਼ੇਰਨੀ (lioness).

Step 3: Conclusion Two words made with the suffix ਵਾਦ are ਸਮਾਜਵਾਦ and ਯਥਾਰਥਵਾਦ.

Quick Tip to Solve: Add the suffix after a root word and check the meaning.

7(i). ਮੁਹਾਵਰੇ: ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਚਾਰ ਮੁਹਾਵਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੋਂ ਕਿ ਅਰਥ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਣ: 4X1=4

ਕਦਮਾਂ 'ਤੇ ਤੁਰਨਾ [1 mark]

Solution:

Step 1: Find the meaning of the idiom The idiom is ਕਦਮਾਂ 'ਤੇ ਤੁਰਨਾ.
Literally it is 'to walk on the footsteps'. In use it means to follow a good person's path or advice.
In one phrase: to follow the example of someone.

Step 2: Make a sentence that shows the meaning The sentence must make the meaning clear, not just contain the words.
Sentence: ਸਿਆਣਿਆਂ ਦੇ ਕਦਮਾਂ 'ਤੇ ਤੁਰਨ ਵਾਲੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਫਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

Step 3: Check the sentence The idiom is used in its figurative sense and the sentence is complete and correct. A reader can tell the meaning from the context.

Step 4: Conclusion A correct sentence is: ਸਿਆਣਿਆਂ ਦੇ ਕਦਮਾਂ 'ਤੇ ਤੁਰਨ ਵਾਲੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਫਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

Quick Tip to Solve: Think of the figurative meaning, then use it in a sentence.

7(ii). ਖਿੱਲੀ ਉਡਾਉਣਾ [1 mark]

Solution:

Step 1: Find the meaning of the idiom The idiom is ਖਿੱਲੀ ਉਡਾਉਣਾ.
The idiom means to laugh at someone and hurt his feelings.
In one phrase: to make fun of someone.

Step 2: Make a sentence that shows the meaning The sentence must make the meaning clear, not just contain the words.
Sentence: ਸਾਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਦੀ ਖਿੱਲੀ ਨਹੀਂ ਉਡਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

Step 3: Check the sentence The idiom is used in its figurative sense and the sentence is complete and correct. A reader can tell the meaning from the context.

Step 4: Conclusion A correct sentence is: ਸਾਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਦੀ ਖਿੱਲੀ ਨਹੀਂ ਉਡਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

Quick Tip to Solve: Think of the figurative meaning, then use it in a sentence.

7(iii). ਗਲ ਪੈ ਜਾਣਾ [1 mark]

Solution:

Step 1: Find the meaning of the idiom The idiom is ਗਲ ਪੈ ਜਾਣਾ.
Literally it means to fall on the neck. In use it means to start a fight in anger over a small matter.
In one phrase: to pounce on someone or start a quarrel.

Step 2: Make a sentence that shows the meaning The sentence must make the meaning clear, not just contain the words.
Sentence: ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੀ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਨਿੱਕੀ-ਨਿੱਕੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਗਲ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

Step 3: Check the sentence The idiom is used in its figurative sense and the sentence is complete and correct. A reader can tell the meaning from the context.

Step 4: Conclusion A correct sentence is: ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੀ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਨਿੱਕੀ-ਨਿੱਕੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਗਲ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

Quick Tip to Solve: Think of the figurative meaning, then use it in a sentence.

7(iv). ਘੁਲ-ਮਿਲ ਜਾਣਾ [1 mark]

Solution:

Step 1: Find the meaning of the idiom The idiom is ਘੁਲ-ਮਿਲ ਜਾਣਾ.
The idiom is about becoming friendly and easy with new people.
In one phrase: to mix freely with others.

Step 2: Make a sentence that shows the meaning The sentence must make the meaning clear, not just contain the words.
Sentence: ਕਈ ਵਿਅਕਤੀ ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਘੁਲ-ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

Step 3: Check the sentence The idiom is used in its figurative sense and the sentence is complete and correct. A reader can tell the meaning from the context.

Step 4: Conclusion A correct sentence is: ਕਈ ਵਿਅਕਤੀ ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਘੁਲ-ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

Quick Tip to Solve: Think of the figurative meaning, then use it in a sentence.

7(v). ਚੱਕਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣਾ [1 mark]

Solution:

Step 1: Find the meaning of the idiom The idiom is ਚੱਕਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣਾ.
The idiom means to mislead a person so that he gets confused or trapped.
In one phrase: to confuse or trap someone.

Step 2: Make a sentence that shows the meaning The sentence must make the meaning clear, not just contain the words.
Sentence: ਪਖੰਡੀ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਮਤਲਬ ਲਈ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਚੱਕਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

Step 3: Check the sentence The idiom is used in its figurative sense and the sentence is complete and correct. A reader can tell the meaning from the context.

Step 4: Conclusion A correct sentence is: ਪਖੰਡੀ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਮਤਲਬ ਲਈ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਚੱਕਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

Quick Tip to Solve: Think of the figurative meaning, then use it in a sentence.

7(vi). ਝੰਡੇ ਗੱਡਣਾ [1 mark]

Solution:

Step 1: Find the meaning of the idiom The idiom is ਝੰਡੇ ਗੱਡਣਾ.
Literally it is 'to plant flags'. It means to achieve a great victory or fame.
In one phrase: to win a great success.

Step 2: Make a sentence that shows the meaning The sentence must make the meaning clear, not just contain the words.
Sentence: ਸਾਡੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਖੇਡ-ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਝੰਡੇ ਗੱਡ ਦਿੱਤੇ।

Step 3: Check the sentence The idiom is used in its figurative sense and the sentence is complete and correct. A reader can tell the meaning from the context.

Step 4: Conclusion A correct sentence is: ਸਾਡੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਖੇਡ-ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਝੰਡੇ ਗੱਡ ਦਿੱਤੇ।

Quick Tip to Solve: Think of the figurative meaning, then use it in a sentence.

ਭਾਗ-III: ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਲਿਖਣ-ਕੌਸ਼ਲ (18 marks)

8+6+4=18

8(i). ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ 200 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲੇਖ ਲਿਖੋ : (1X8=8)
ਮਿਠਤੁ ਨੀਵੀ ਨਾਨਕਾ ਗੁਣ ਚੰਗਿਆਈਆ ਤਤੁ
(ਜਾਣ-ਪਛਾਣ .....ਅਰਥ.....ਮਿੱਠੇ ਅਤੇ ਕੌੜੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਅਸਰ.....ਨਿਮਰਤਾ ਦਾ ਗੁਣ ..... ਨਿਮਰਤਾ ਦੇ ਲਾਭ ..... ਹੰਕਾਰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਔਗੁਣ ..... ਵਿਖਾਵੇ ਦੀ ਨਿਮਰਤਾ..... ਨਿਮਰਤਾ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਦੇ ਢੰਗ ..... ਸਿੱਟਾ .....) [8 marks]

Solution:

Concept:

- The task is a 200 word essay on the Gurbani line 'Mithat nivi Nanaka gun changiaiaa tat' (humility).
- The marking scheme gives 8 marks as: introduction 1, presentation 2, knowledge of the topic 3, choice of words 1, spelling 1.
- Follow the points printed under the topic, in the same order, so that each head of marks is covered.

Step 1: Plan the essay Introduction: explain the line of Gurbani in your own words (1 mark).
Body: meaning, effect of sweet and bitter words, the quality of humility, its benefits (3 marks for knowledge).
Then show the evil of pride, false humility and the ways to adopt humility, in clear paragraphs (2 marks for presentation).
Conclusion: one or two lines that sum up the message.

Step 2: Write the essay (model answer in Gurmukhi) ਮਿਠਤੁ ਨੀਵੀ ਨਾਨਕਾ ਗੁਣ ਚੰਗਿਆਈਆ ਤਤੁ
ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਇਸ ਤੁਕ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਮਿੱਠਾ ਬੋਲਣਾ ਅਤੇ ਨੀਵੇਂ ਹੋ ਕੇ ਚੱਲਣਾ ਹੀ ਸਾਰੇ ਗੁਣਾਂ ਤੇ ਚੰਗਿਆਈਆਂ ਦਾ ਨਿਚੋੜ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਮੁੰਹੋਂ ਨਿਕਲੇ ਮਿੱਠੇ ਸ਼ਬਦ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਦਿਲ ਜਿੱਤ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੌੜੇ ਬੋਲ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਰਾੜ ਪਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਨਿਮਰਤਾ ਉਹ ਗੁਣ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ ਤੇ ਸਭ ਨਾਲ ਆਦਰ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਨਿਮਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਮਾਣ-ਸਤਿਕਾਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਦੋਸਤ ਵੱਧ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕੁਝ ਨਵਾਂ ਸਿੱਖਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਫਲਾਂ ਨਾਲ ਲੱਦਿਆ ਰੁੱਖ ਝੁਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਿਆਨਵਾਨ ਮਨੁੱਖ ਵੀ ਨਿਮਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹੰਕਾਰ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਔਗੁਣ ਹੈ। ਹੰਕਾਰੀ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਲੋਕ ਉਸ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਪਛਤਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਲੋਕ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਖਾਵੇ ਲਈ ਨਿਮਰਤਾ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਸੱਚੀ ਨਿਮਰਤਾ ਦਿਲ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਨਿਮਰਤਾ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਵੱਡਿਆਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ, ਮਿੱਠਾ ਬੋਲਣਾ, ਆਪਣੀਆਂ ਗ਼ਲਤੀਆਂ ਮੰਨਣਾ ਤੇ ਸਾਦਗੀ ਅਪਣਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਨਿਮਰਤਾ ਸਾਰੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

Step 3: Check before finishing Count about 200 words. Check each outline point is present. Check spellings and joining of words (shabad-jod).
Close with a short conclusion.

Step 4: Conclusion A full model essay is given in Step 3, in about 200 words.

Quick Tip to Solve: Cover every printed point in order: introduction to conclusion.

8(ii). ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ

(ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ..... ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਦਾ ਸੋਮਾ..... ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਲਾਭ..... ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ .....ਸੋਚ ਵਿੱਚ ਨਾਕਾਰਤਮਕ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਆਧਾਰ..... ਜੁਰਮ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ..... ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਬਾਰੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ..... ਸੁਝਾਅ ..... ਸਾਰੰਸ਼ .....) [8 marks]

Solution:

Concept:

- The task is a 200 word essay on Students and Social Media.
- The marking scheme gives 8 marks as: introduction 1, presentation 2, knowledge of the topic 3, choice of words 1, spelling 1.
- Follow the points printed under the topic, in the same order, so that each head of marks is covered.

Step 1: Plan the essay Introduction: say what social media is and why every student uses it (1 mark).
Body: source of information, benefits, harms, bad change in thinking, link with crime (3 marks for knowledge).
Then add your own view, suggestions and a short summary in clean paragraphs (2 marks for presentation).
Use simple words and check the spellings of words like ਸਾਰੰਸ਼ and ਨਾਕਾਰਾਤਮਕ.

Step 2: Write the essay (model answer in Gurmukhi) ਅੱਜ ਦਾ ਯੁੱਗ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਅਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਯੁੱਗ ਹੈ। ਫੇਸਬੁੱਕ, ਇੰਸਟਾਗ੍ਰਾਮ, ਯੂਟਿਊਬ ਅਤੇ ਵਟਸਐਪ ਵਰਗੇ ਸਾਧਨ ਹਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਮੋਬਾਈਲ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਸੋਮਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਹੀਂ ਖ਼ਬਰਾਂ, ਸਿੱਖਿਆ ਸਮੱਗਰੀ ਤੇ ਨਵੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਪਲਾਂ ਵਿੱਚ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇਸ ਰਾਹੀਂ ਘਰ ਬੈਠੇ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਆਪਣੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਤੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕਲਾ ਸਭ ਨੂੰ ਵਿਖਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਵੀ ਘੱਟ ਨਹੀਂ। ਲੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਘਟਦਾ ਹੈ, ਅੱਖਾਂ ਤੇ ਸਿਹਤ ਖ਼ਰਾਬ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਝੂਠੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਤੇ ਹਿੰਸਕ ਸਮੱਗਰੀ ਸੋਚ ਵਿੱਚ ਨਾਕਾਰਾਤਮਕ ਤਬਦੀਲੀ ਲਿਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਈ ਵਾਰ ਮਾੜੇ ਅਨਸਰ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਰਾਹੀਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਜੁਰਮ ਵੱਲ ਵੀ ਧੱਕ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਇੱਕ ਤੇਜ਼ ਚਾਕੂ ਵਾਂਗ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਫਲ ਵੀ ਕੱਟਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਹੱਥ ਵੀ। ਇਸ ਲਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਸਮਾਂ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਗਰਾਨੀ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਸਿੱਖਿਆ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਵੇਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਾਰੰਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਵਰਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਵਰਦਾਨ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਰਾਪ।

Step 3: Check before finishing Count about 200 words. Check each outline point is present. Check spellings and joining of words (shabad-jod).
Close with a short conclusion.

Step 4: Conclusion A full model essay is given in Step 3, in about 200 words.

Quick Tip to Solve: Follow the printed points in order and give your own view.

8(iii). ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ ਦੀ ਯਾਤਰਾ

(ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ..... ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ..... ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ ਵੇਖਣ ਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ..... ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ ਦਾ ਨਾਮ ..... ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਰਸਤੇ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ..... ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਵੇਰਵੇ ..... ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ..... ਸਿੱਟਾ .....) [8 marks]

Solution:

Concept:

- The task is a 200 word essay on a visit to a religious place.
- The marking scheme gives 8 marks as: introduction 1, presentation 2, knowledge of the topic 3, choice of words 1, spelling 1.
- Follow the points printed under the topic, in the same order, so that each head of marks is covered.

Step 1: Plan the essay Introduction: say why religious places matter and name the place you visited (1 mark).

Body: importance, the plan, name of the place, route details, detailed description, your views (3 marks for knowledge).
Write in the first person and in the past tense, in tidy paragraphs (2 marks for presentation).
Conclusion: one or two lines on what the visit taught you.

Step 2: Write the essay (model answer in Gurmukhi) ਭਾਰਤ ਧਰਮ-ਕਰਮ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਥਾਂ-ਥਾਂ 'ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ ਹਨ। ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ ਸਾਨੂੰ ਮਨ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਵੀ ਹਨ। ਪਿਛਲੀਆਂ ਗਰਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾਇਆ। ਅਸੀਂ ਸਵੇਰੇ ਜਲਦੀ ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਘਰੋਂ ਤੁਰੇ। ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਹਰੇ-ਭਰੇ ਖੇਤ, ਛੋਟੇ ਪਿੰਡ ਤੇ ਸੜਕ ਕੰਢੇ ਦੇ ਢਾਬੇ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਅਸੀਂ ਦੁਪਹਿਰ ਤੱਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਨੀਂਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਸੋਨੇ ਦੀ ਸੁੰਦਰ ਇਮਾਰਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਰੋਵਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਬਹੁਤ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰੋਵਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਰਮਾ ਕੀਤੀ, ਫਿਰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣਿਆ। ਉੱਥੇ ਮਨ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਮਿਲੀ ਜੋ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਕੇ ਲੰਗਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕ ਇਕੱਠੇ ਬੈਠ ਕੇ ਭੋਜਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰੀ ਤੇ ਸੇਵਾ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਦਗੀ, ਸਬਰ ਅਤੇ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਸਿਖਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਖ਼ੁਸ਼ੀ-ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਘਰ ਮੁੜੇ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਇਹ ਯਾਤਰਾ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਯਾਦਗਾਰੀ ਯਾਤਰਾ ਬਣ ਗਈ।

Step 3: Check before finishing Count about 200 words. Check each outline point is present. Check spellings and joining of words (shabad-jod).
Close with a short conclusion.

Step 4: Conclusion A full model essay is given in Step 3, in about 200 words.

Quick Tip to Solve: Pick one place you know well and follow the printed points in order.

9(i). ਪੱਤਰ ਰਚਨਾ:
ਆਪਣੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨੂੰ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ (ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ) ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ-ਪੱਤਰ ਲਿਖੋ ।
(ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਲਾਹੇਵੰਦ ..... ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਅਨ ਤੇ ਹੋਰ ਸਹਾਇਕ ਸਟਾਫ ਦਾ ਨਾ ਹੋਣਾ..... ਚੰਗੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੇ ਰਿਸਾਲਿਆਂ ਦੀ ਘਾਟ ..... ਬੈਠਣ ਦੀ ਸਹੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਾ ਹੋਣਾ..... ਪੁਸਤਕਾਂ ਤਰਤੀਬਬੱਧ ਨਾ ਹੋਣਾ .....ਸਾਫ਼-ਸਫ਼ਾਈ ਦੀ ਸਹੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਾ ਹੋਣ ..... ਕਮੀਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ... ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਲਈ ਵੱਡੇ ਹਾਲ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ..... ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਅਨ ਤੇ ਹੋਰ ਸਹਾਇਕ ਸਟਾਫ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ) [6 marks]

Solution:

Concept:

- The task is a formal letter: a request to the Principal to run the school library properly.
- The marking scheme splits the 6 marks as: address and date (1), subject line (1), body of the letter (3), closing with name (1).
- Use the format in this order: sender or receiver details, subject, salutation, body, closing.

Step 1: Gather the points for the body Mention that the library is useful but has many problems.
List the faults: no librarian or helpers, few good books and magazines, no proper seating, books not in order, poor cleaning.
End with the request for a big hall and for appointing a librarian and helpers.

Step 2: Write the letter (model answer in Gurmukhi) ਸੇਵਾ ਵਿਖੇ,
ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਾਹਿਬ,
ਸਰਕਾਰੀ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ,
ਲੁਧਿਆਣਾ ।

ਵਿਸ਼ਾ: ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ (ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ) ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ-ਪੱਤਰ ।

ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਜੀ,
ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਕੂਲ ਦੀ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਲਾਹੇਵੰਦ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਈ ਕਮੀਆਂ ਹਨ। ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ

ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਅਨ ਤੇ ਹੋਰ ਸਹਾਇਕ ਸਟਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਚੰਗੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੇ ਰਿਸਾਲਿਆਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ। ਬੈਠਣ ਦੀ ਸਹੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪੁਸਤਕਾਂ ਤਰਤੀਬਬੱਧ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਅਤੇ ਸਫ਼ਾਈ ਦਾ ਵੀ ਠੀਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਮੀਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਆਪ ਜੀ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਹਾਲ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਅਨ ਤੇ ਹੋਰ ਸਹਾਇਕ ਸਟਾਫ਼ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹੋਵਾਂਗਾ/ਹੋਵਾਂਗੀ ।

ਆਪ ਜੀ ਦਾ/ਦੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ-ਪਾਤਰ,
ਕ. ਖ. ਗ. ।
ਮਿਤੀ: .....

Step 3: Check Check the format order, the spellings and that every printed hint is used.

Step 4: Conclusion A full model letter is given in Step 3.

Quick Tip to Solve: Follow the letter format and use all printed hints.

OR

9(ii). ਤੁਹਾਡੇ ਸਕੂਲ ਵੱਲੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਟੂਰ ਲਈ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਟੂਰ 'ਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲੈਣ ਲਈ ਪੱਤਰ ਲਿਖੋ ।
(ਇਮਤਿਹਾਨ ਵਧੀਆ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣਾ..... ਟੂਰ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਥਾਨਾਂ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ .....ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਘੁੰਮਣਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ..... ਇਹਨਾਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ..... ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦੀ ਦਿਲੀ-ਇੱਛਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ..... ਛੁੱਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ.....ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲੈਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ .....) [6 marks]

Solution:

Concept:

- The task is a formal letter: a letter to your father asking for permission to go on a school tour to historical places.
- The marking scheme splits the 6 marks as: address and date (1), subject line (1), body of the letter (3), closing with name (1).
- Use the format in this order: sender or receiver details, subject, salutation, body, closing.

Step 1: Gather the points for the body Tell your father that the exam went well, then give the news about the school tour.
Name the historical places and mention their importance.
Say that travel is needed along with study, that the tour will improve your knowledge and that your study will not suffer.
End with the request for permission.

Step 2: Write the letter (model answer in Gurmukhi) ਪਰੀਖਿਆ ਭਵਨ,
ਲੁਧਿਆਣਾ ।
ਮਿਤੀ: .....

ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਪਿਤਾ ਜੀ,
ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ।
ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਰਾਜ਼ੀ-ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਹਾਂ ਅਤੇ ਆਸ ਕਰਦਾ/ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਵੀ ਠੀਕ ਹੋਵੋਗੇ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ/ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਰੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸਕੂਲ ਵੱਲੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਟੂਰ ਲਈ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਟੂਰ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਹੋਰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਥਾਵਾਂ ਵੇਖਣ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਘੁੰਮਣਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੇਰੇ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਸਮਝ ਵੀ ਡੂੰਘੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੇਰੀ ਇਹਨਾਂ ਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦੀ ਬਹੁਤ ਦਿਲੀ ਇੱਛਾ ਹੈ। ਛੁੱਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਮੇਰੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਆਪ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਟੂਰ 'ਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿਓ ਅਤੇ ਖ਼ਰਚ ਦੇ ਪੈਸੇ ਭੇਜ ਦਿਓ। ਘਰ ਵਿੱਚ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਨਮਸਤੇ ।

ਆਪ ਜੀ ਦਾ/ਦੀ ਪਿਆਰਾ/ਪਿਆਰੀ,

ਕ. ਖ. ਗ. ।
ਮਿਤੀ: .....

Step 3: Check Check the format order, the spellings and that every printed hint is used.

Step 4: Conclusion A full model letter is given in Step 3.

Quick Tip to Solve: Open with the exam news, then ask for permission.

10. ਹੇਠਲੀ ਤਸਵੀਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵੇਖੋ ਅਤੇ ਉਸ ਬਾਰੇ 50 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ:

[4 marks]

Solution:

Step 1: Look at the picture closely The picture shows a polling station on voting day. There are queues of women and men, security personnel in camouflage uniform, a man in a wheelchair, and an old man with a stick being helped by a young man.
A man at the door is taking a slip from a voter.

Step 2: Plan the 50 word write-up Marks go for your own information, thought and intelligence, with special attention to details of the picture, as the marking scheme says.
Write: where the scene is, who is there, what each group is doing, and a closing remark.

Step 3: Write the answer (model answer in Gurmukhi) ਇਸ ਤਸਵੀਰ ਵਿੱਚ ਵੋਟਾਂ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੋਲਿੰਗ ਬੂਥ ਦੇ ਬਾਹਰ ਔਰਤਾਂ ਤੇ ਮਰਦ ਕਤਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਵਾਨ ਵ੍ਹੀਲਚੇਅਰ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਅਪਾਹਜ ਵੋਟਰ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਲਿਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਬਜ਼ੁਰਗ ਵੋਟਰ ਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਜਵਾਨ ਵੋਟਰਾਂ ਦੀਆਂ ਪਰਚੀਆਂ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਭ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਵਾਰੀ ਉਡੀਕ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

Step 4: Check Count about 50 words. Mention at least the queue, the help to the disabled and the old voter, and the guards.

Step 5: Conclusion A model write-up of about 50 words is given in Step 3.

Quick Tip to Solve: Describe who is doing what in the picture, then add one line of your own.

ਭਾਗ-IV: ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ (40 marks)

5+5+4+14+8+4=40

11(i). ਕਹਾਣੀ ਤੇ ਵਾਰਤਕ ਵਿੱਚੋਂ (ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਅਨੁਸਾਰ ਛੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਪੰਜ ਹੱਲ ਕਰੋ) : 5X1=5

'ਘਰ ਦਾ ਪਿਆਰ' ਲੇਖ ਅਨੁਸਾਰ ਲੇਖਕ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਹੈ ? [1 mark]

(A) ਟਿੱਬਾ

(B) ਅਡਿਆਲਾ

(C) ਕਾਰਲਾਈਲ

(D) ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ

Correct Answer: (B) ਅਡਿਆਲਾ

Solution:

Concept:

- The question is from the lesson 'Ghar da Pyar' (love of home).
- It asks for the name of the village of the writer.

Step 1: Apply the facts to find the correct option According to the lesson and the marking scheme, the writer's village is Adiala. Adiala is a village near Rawalpindi.
So the correct option is (B) ਅਡਿਆਲਾ.

Step 2: Why the other options are wrong (A) ਟਿੱਬਾ means a sand mound or a high ground. It is a common word, not the name of the village in the lesson.
(C) ਕਾਰਲਾਈਲ (Carlyle) is a foreign name, of a Scottish writer and of a town in England. It is not a village of the writer.
(D) ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ (Rawalpindi) is a large city. The village is near it, but the question asks for the village's own name.

Step 3: Conclusion The writer's village is Adiala, which is option (B).

Quick Tip to Solve: Recall the village named in the lesson Ghar da Pyar.

11(ii). 'ਬੋਲੀ' ਲੇਖ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਾਕ ਪੂਰਾ ਕਰੋ:

ਬੋਲੀ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦੀ ਕੁੰਜੀ ਹੈ, ਇਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਦਾ ਜਾਦੂ ਵੀ ਹੈ। [1 mark]

(A) ਉਦਾਸ ਬੱਦਲਾਂ

(B) ਪੁੱਗੀਆਂ ਤੇ ਅਣਪੁੱਗੀਆਂ ਰੀਝਾਂ

(C) ਲਕੀਰਾਂ ਤੇ ਘੇਰਿਆਂ

(D) ਹੁਸਨਾਂ ਤੇ ਸੁਆਦਾਂ

Correct Answer: (D) ਹੁਸਨਾਂ ਤੇ ਸੁਆਦਾਂ

Solution:

Concept:

- The sentence is from the lesson 'Boli' (language).
- It says language is the key of success and also the magic of something in life.
- We must fill the blank.

Step 1: Apply the facts to find the correct option The lesson says that language is not only the key to success but also the magic of the beauties and tastes of life (husnan te suaadan).

The word 'magic' goes well with beauty and taste, because speech makes life lovely and full of flavour. The correct option is (D) ਹੁਸਨਾਂ ਤੇ ਸੁਆਦਾਂ.

Step 2: Why the other options are wrong (A) ਉਦਾਸ ਬੱਦਲਾਂ (sad clouds) is wrong. Magic of language is not about sadness.
(B) ਪੂੱਗੀਆਂ ਤੇ ਅਣਪੂੱਗੀਆਂ ਰੀਝਾਂ (fulfilled and unfulfilled wishes) is wrong. The key does not pick it.
(C) ਲਕੀਰਾਂ ਤੇ ਘੇਰਿਆਂ (lines and circles) is wrong. It talks of limits and borders, not of the charm of life.

Step 3: Conclusion The blank is filled with ਹੁਸਨਾਂ ਤੇ ਸੁਆਦਾਂ, option (D).

Quick Tip to Solve: Pick the phrase that praises language as magic.

11(iii). 'ਮੇਰੇ ਵੱਡੇ ਵਡੇਰੇ' ਲੇਖ ਅਨੁਸਾਰ ਚੌਧਰੀ ਚੜ੍ਹਤ ਸਿੰਘ ਕੌਣ ਸੀ ? [1 mark]

(A) ਇੱਕ ਪਹਿਲਵਾਨ

(B) ਪਿੰਡ ਦਾ ਚੌਧਰੀ

(C) ਲੇਖਕ ਦਾ ਦਾਦਾ

(D) ਲੇਖਕ ਖ਼ੁਦ

Correct Answer: (B) ਪਿੰਡ ਦਾ ਚੌਧਰੀ

Solution:

Concept:

- The question is from the lesson 'Mere Vadde Vadere' (my elders).
- It asks who Chaudhary Charhat Singh was.

Step 1: Apply the facts to find the correct option As the marking scheme states, Chaudhary Charhat Singh was the chaudhary (headman) of the village.
A chaudhary is the respected leader of a village. So the correct option is (B) ਪਿੰਡ ਦਾ ਚੌਧਰੀ.

Step 2: Why the other options are wrong (A) ਇੱਕ ਪਹਿਲਵਾਨ (a wrestler) is wrong. The key does not describe him as a wrestler.
(C) ਲੇਖਕ ਦਾ ਦਾਦਾ (the writer's grandfather) is wrong. The lesson speaks of the village elder and not of the writer's grandfather.
(D) ਲੇਖਕ ਖ਼ੁਦ (the writer himself) is wrong. The writer is a different person who tells about the elders.

Step 3: Conclusion Chaudhary Charhat Singh was the headman of the village, option (B).

Quick Tip to Solve: A chaudhary is a village headman.

11(iv). 'ਕੁਲਫ਼ੀ' ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣ ਕੇ ਵਾਕ ਪੂਰਾ ਕਰੋ: "ਹੁਣ ਰਾਤ ਪੈ ਗਈ ਏ, ਕੱਲ੍ਹ ਖਾਵਾਂਗੇ ।" [1 mark]

(A) ਮੁਰਮੁਰਾ

(B) ਖੀਰ

(C) ਛੋਲੇ

(D) ਕੁਲਫ਼ੀ

Correct Answer: (D) ਕੁਲਫ਼ੀ

Solution:

Concept:

- This line is from the story 'Kulfi'.
- A character says that it is now night and something will be eaten the next day.
- We must choose the word that completes it.

Step 1: Apply the facts to find the correct option The story is named ਕੁਲਫ਼ੀ because the kulfi is the treat everything revolves around.
The line becomes: Hun raat pai gayi ae, kulfi kallh khavange (it is night now, we will eat kulfi tomorrow). This is what the marking scheme gives.
The correct option is (D) ਕੁਲਫ਼ੀ.

Step 2: Why the other options are wrong (A) ਮੁਰਮੁਰਾ (puffed rice) is wrong. It is not the treat of the story.
(B) ਖੀਰ (rice pudding) is wrong. The story is not about kheer.
(C) ਛੋਲੇ (chickpeas) is wrong. The story is not about chole.

Step 3: Conclusion The missing word is ਕੁਲਫ਼ੀ, option (D).

Quick Tip to Solve: The name of the story gives the missing word.

11(v). 'ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਬਲਦ' ਕਹਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ 'ਠੱਠੀ ਖਾਰਾ' ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਤਰਨਤਾਰਨ ਕਿੰਨੀ ਦੂਰ ਹੈ ? [1 mark]

(A) ਸੱਠ ਕੋਹ

(B) ਪੰਜਾਹ ਕੋਹ

(C) ਦਸ ਕੋਹ

(D) ਚਾਰ ਕੋਹ

Correct Answer: (D) ਚਾਰ ਕੋਹ

Solution:

Concept:

- The question is from the story 'Dharti Hethla Balad'.
- It asks how far the village Thanthi Khara is from Tarn Taran.

Step 1: Apply the facts to find the correct option The marking scheme gives the distance as char koh (four koh).
In the printed question paper the words 'ਚਾਰ ਕੋਹ' are given in option (D). So the correct option is (D), option number 4.

Step 2: Why the other options are wrong (A) ਸੱਠ ਕੋਹ (sixty koh) is wrong. It is far too long a distance.
(B) ਪੰਜਾਹ ਕੋਹ (fifty koh) is wrong. It is also too far.
(C) ਦਸ ਕੋਹ (ten koh) is wrong. The key says four, not ten.

Step 3: Conclusion The distance is four koh, which is option (D).

Quick Tip to Solve: Recall the distance in koh given in the story.

11(vi). 'ਅੰਗ-ਸੰਗ' ਕਹਾਣੀ ਕਿਸ ਦੀ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਹੈ ? [1 mark]

(A) ਸੁਜਾਨ ਸਿੰਘ

(B) ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ

(C) ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

(D) ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ

Correct Answer: (C) ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

Solution:

Concept:

- The question asks who wrote the story 'Ang-Sang'.

Step 1: Apply the facts to find the correct option As per the marking scheme, 'Ang-Sang' was written by Varyam Singh Sandhu.
So the correct option is (C) ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ.

Step 2: Why the other options are wrong (A) ਸੁਜਾਨ ਸਿੰਘ is a well known Punjabi story writer, but 'Ang-Sang' is not his story.
(B) ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ is a famous story writer too, but he did not write this story.
(D) ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ is a famous writer, but this is not his story.

Step 3: Conclusion The story 'Ang-Sang' is written by Varyam Singh Sandhu, option (C).

Quick Tip to Solve: Recall the author of Ang-Sang.

12(i). ਕਵਿਤਾ ਤੇ ਇਕਾਂਗੀ ਵਿੱਚੋਂ (ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਅਨੁਸਾਰ ਛੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਪੰਜ ਹੱਲ ਕਰੋ) : 5X1=5
ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਰਚਨਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਹੈ ? [1 mark]

(A) ਜੰਗ ਦਾ ਹਾਲ

(B) ਕਿਰਪਾ ਕਰਿ ਕੈ ਬਖਸਿ ਲੈਹੁ

(C) ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਪਿਤਾ ਤੂੰ ਹੈ ਮੇਰਾ ਮਾਤਾ

(D) ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਗਟਿਆ

Correct Answer: (B) ਕਿਰਪਾ ਕਰਿ ਕੈ ਬਖਸਿ ਲੈਹੁ

Solution:

Concept:

- The question asks which of the four compositions is by Sri Guru Amar Das Ji.

Step 1: Apply the facts to find the correct option The composition 'ਕਿਰਪਾ ਕਰਿ ਕੈ ਬਖਸਿ ਲੈਹੁ' (Kirpa kar ke bakhas laihu) is by Guru Amar Das Ji, as the marking scheme says.
So the correct option is (B).

Step 2: Why the other options are wrong (A) ਜੰਗ ਦਾ ਹਾਲ is by Shah Muhammad, as Question 15(ii) of this very paper tells us.
(C) ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਪਿਤਾ ਤੂੰ ਹੈ ਮੇਰਾ ਮਾਤਾ is by Sri Guru Arjan Dev Ji, as Question 12(iii) of this paper tells us.
(D) ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਗਟਿਆ is by Bhai Gurdas Ji, as Question 12(ii) of this paper tells us.

Step 3: Conclusion The composition of Guru Amar Das Ji is 'Kirpa kar ke bakhas laihu', option (B).

Quick Tip to Solve: Use the other questions of the paper as clues for the writers.

12(ii). ‘ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ‘ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਗਟਿਆ' ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਖੰਡਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਆਇਆ ਹੈ ? [1 mark]

(A) ਚਾਰ

(B) ਪੰਜ

(C) ਨੌਂ

(D) ਦਸ

Correct Answer: (C) ਨੌਂ

Solution:

Concept:

- Bhai Gurdas Ji wrote ’Satigur Nanak Pragatiya’.
- The question asks how many khands (regions) of the earth are mentioned in it.

Step 1: Apply the facts to find the correct option The marking scheme says nine. The old phrase is ’nau khand prithvi’, meaning the nine regions of the earth.
So the correct option is (C) ਨੌਂ.

Step 2: Why the other options are wrong (A) ਚਾਰ (four) is wrong. Four is the number of directions, not the count of khands.
(B) ਪੰਜ (five) is wrong. It is not the count in the composition.
(D) ਦਸ (ten) is wrong. It is one more than the number in the composition.

Step 3: Conclusion The composition speaks of nine khands, option (C).

Quick Tip to Solve: Recall the old phrase nau khand.

12(iii). ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਰਚਨਾ 'ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਪਿਤਾ ਤੂੰ ਹੈ ਮੇਰਾ ਮਾਤਾ' ਵਿੱਚ ਆਏ ਸ਼ਬਦ 'ਕਾੜਾ' ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ ? [1 mark]

(A) ਸਖ਼ਤ

(B) ਠੰਢਾ

(C) ਸੰਸਾਰ

(D) ਚਿੰਤਾ

Correct Answer: (D) ਚਿੰਤਾ

Solution:

Concept:

- The question asks the meaning of the word ਕਾੜਾ (kaara) in Guru Arjan Dev Ji's composition 'Tun mera pita tun hai mera mata'.

Step 1: Apply the facts to find the correct option In this composition the poet puts his trust in God as his father and mother. In such a setting 'kaara' means worry or anxiety, as the key says.
So the correct option is (D) ਚਿੰਤਾ (worry).

Step 2: Why the other options are wrong (A) ਸਖ਼ਤ (hard) is wrong. Hardness is a quality and does not fit the sense of a worry.
(B) ਠੰਢਾ (cold) is wrong. It has no link with the word.
(C) ਸੰਸਾਰ (world) is wrong. The word does not mean the world.

Step 3: Conclusion The word ਕਾੜਾ means ਚਿੰਤਾ, option (D).

Quick Tip to Solve: Think of the mood of the verse: trust in parents.

12(iv). **'ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ' ਇਕਾਂਗੀ ਵਿੱਚ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੀ ਭੈਣ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਹੈ ?** [1 mark]

(A) ਨਿਹਾਲ ਕੌਰ

(B) ਸੁਖਰਾਜ ਕੌਰ

(C) ਸੁਖਦੇਵ ਕੌਰ

(D) ਸਤਵੰਤ ਕੌਰ

Correct Answer: (C) ਸੁਖਦੇਵ ਕੌਰ

Solution:

Concept:

- The question is from the one-act play 'Dooja Viah'.
- It asks the name of the sister of Sukhdev Singh.

Step 1: Apply the facts to find the correct option The marking scheme gives the name as Sukhdev Kaur.
So the correct option is (C) ਸੁਖਦੇਵ ਕੌਰ.

Step 2: Why the other options are wrong (A) ਨਿਹਾਲ ਕੌਰ (Nihal Kaur) is wrong. Question 14(iv) of this paper shows Nihal Kaur as a different person, who is angry with the neighbour.
(B) ਸੁਖਰਾਜ ਕੌਰ (Sukhraj Kaur) is wrong. The key does not give this name.
(D) ਸਤਵੰਤ ਕੌਰ (Satwant Kaur) is wrong. The key does not give this name.

Step 3: Conclusion The sister of Sukhdev Singh is Sukhdev Kaur, option (C).

Quick Tip to Solve: Recall the characters of the play Dooja Viah.

12(v). **"ਸਭ ਪਹਿਲੂ ਮੈਂ ਅੱਛੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੋਚੇ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਠੀਕ ਰਾਹ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ।" 'ਜ਼ਫ਼ਰਨਾਮਾ' ਇਕਾਂਗੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕਿਸ ਨੇ ਕਹੇ ?** [1 mark]

(A) ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੇ

(B) ਜ਼ੀਨਤ-ਉਨ-ਨਿਸਾ ਨੇ

(C) ਅਸਦ ਖ਼ਾਨ ਨੇ

(D) ਸ਼ਾਹੀ ਹਕੀਮ ਨੇ

Correct Answer: (A) ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੇ

Solution:

Concept:

- The line is from the one-act play 'Zafarnama'.
- The speaker says he has thought over all sides and sees no right way out.
- The question asks who said this.

Step 1: Apply the facts to find the correct option The marking scheme says it is Aurangzeb. In the play he is troubled after the Zafarnama letter reaches him.
So the correct option is (A) ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੇ.

Step 2: Why the other options are wrong (B) ਜ਼ੀਨਤ-ਉਨ-ਨਿਸਾ is wrong. As per Q14(v) of this paper, she is the daughter who looks after Aurangzeb. He speaks about her, not as her.
(C) ਅਸਦ ਖ਼ਾਨ is wrong. As per Q16(i) of this paper, he is the official to whom Aurangzeb tells his

worry. He is the listener.
(D) ਸ਼ਾਹੀ ਹਕੀਮ is wrong. The key does not name the royal physician as the speaker.

Step 3: Conclusion These words were said by Aurangzeb, option (A).

Quick Tip to Solve: Who is troubled in the play after reading the letter?

12(vi). 'ਜ਼ਫ਼ਰਨਾਮਾ' ਇਕਾਂਗੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੱਸੋ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ਼ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਿਸ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ? [1 mark]

(A) ਬਾਬਰ

(B) ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ

(C) ਅਸ਼ੋਕ

(D) ਅਕਬਰ

Correct Answer: (B) ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ

Solution:

Concept:

- The question asks which emperor gave the order to put Sri Guru Tegh Bahadur Ji to martyrdom, as shown in the play 'Zafarnama'.

Step 1: Apply the facts to find the correct option The marking scheme says Aurangzeb. History agrees: Guru Tegh Bahadur Ji was martyred in Delhi in 1675 during the rule of Aurangzeb.
So the correct option is (B) ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ.

Step 2: Why the other options are wrong (A) ਬਾਬਰ (Babur) is wrong. Babur ruled in the early 1500s, long before 1675.
(C) ਅਸ਼ੋਕ (Ashoka) is wrong. Ashoka lived in ancient times, about 2,000 years before.
(D) ਅਕਬਰ (Akbar) is wrong. Akbar died in 1605, before the time of Guru Tegh Bahadur Ji's martyrdom.

Step 3: Conclusion The order was given by Aurangzeb, option (B).

Quick Tip to Solve: Think of the Mughal emperor in 1675.

13(i). ਕਹਾਣੀ ਤੇ ਵਾਰਤਕ ਵਿੱਚੋਂ (ਕਿਸੇ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਇੱਕ-ਦੋ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਓ) : 4X1=4

'ਮੇਰੇ ਵੱਡੇ-ਵਡੇਰੇ' ਲੇਖ ਅਨੁਸਾਰ ਲਟੈਣ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਗੱਭਰੂ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨੇ ਪਏ ? [1 mark]

Solution:

Concept:

- The question is from the lesson 'Mere Vadde-Vadere'. It asks how many young men had to be gathered to raise the latain.
- The answer needs only one or two words, so it must be exact.

Step 1: Recall the fact from the lesson The lesson tells the number of village youths who had to be called together to get the latain raised. It is a count.
The marking scheme gives: ਅੱਠ-ਦਸ (eight to ten).

Step 2: Conclusion The answer is ਅੱਠ-ਦਸ (eight to ten).

Quick Tip to Solve: The answer is a number range.

13(ii). 'ਬੋਲੀ' ਲੇਖ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੱਸੋ ਕਿ ਬੋਲੀ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਵਿਰਾਸਤ ਹੈ ? [1 mark]

Solution:

Concept:

- The question is from the lesson 'Boli'. It asks what kind of heritage language is.
- The answer needs only one or two words, so it must be exact.

Step 1: Recall the fact from the lesson The lesson calls language a heritage which is costly (valuable) and dear (loved). A heritage is what we receive from our elders.
The marking scheme gives: ਮਹਿੰਗੀ ਤੇ ਪਿਆਰੀ (costly and dear).

Step 2: Conclusion The answer is ਮਹਿੰਗੀ ਤੇ ਪਿਆਰੀ (costly and dear).

Quick Tip to Solve: Two describing words are needed.

13(iii). ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਕਹੇ ਮਮਤਾ ਦੇ ਲਫ਼ਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲੇਖਕ ਨੇ ਕਿਹੜੇ ਰਸ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ? 'ਘਰ ਦਾ ਪਿਆਰ' ਲੇਖ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੱਸੋ । [1 mark]

Solution:

Concept:

- The question is from the lesson 'Ghar da Pyar'. It asks which rasa (emotion) the writer calls the words of tenderness spoken by the Guru's mother.
- The answer needs only one or two words, so it must be exact.

Step 1: Recall the fact from the lesson In Indian poetics a rasa is the main emotion of a work. Karuna-ras is the rasa of tenderness and pity.
The marking scheme gives: ਕਰੁਣਾ-ਰਸ (Karuna-ras (the emotion of pathos or tender pity)).

Step 2: Conclusion The answer is ਕਰੁਣਾ-ਰਸ (Karuna-ras (the emotion of pathos or tender pity)).

Quick Tip to Solve: A rasa is the main emotion of a piece of writing.

13(iv). 'ਕੁਲਫ਼ੀ' ਕਹਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸ ਦੀ ਤੰਗੀ ਹਵਾਲਾਤ ਦੀ ਤੰਗੀ ਤੋਂ ਵੀ ਭੈੜੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ? [1 mark]

Solution:

Concept:

- The question is from the story 'Kulfi'. It asks whose shortage is worse than the discomfort of a lock-up.
- The answer needs only one or two words, so it must be exact.

Step 1: Recall the fact from the lesson The story says that the want of money hurts more than being in a police lock-up (havalaat).
The marking scheme gives: ਪੈਸੇ ਦੀ (of money).

Step 2: Conclusion The answer is ਪੈਸੇ ਦੀ (of money).

Quick Tip to Solve: Think of what a poor person lacks.

13(v). 'ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਬਲ਼ਦ' ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ 'ਮਾਨ ਸਿੰਘ' ਤੋਂ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਲਕੋਈ ਗਈ ਹੈ ? [1 mark]

Solution:

Concept:

- The question is from the story 'Dharti Hethla Balad'. It asks what matter was hidden from Man Singh.
- The answer needs only one or two words, so it must be exact.

Step 1: Recall the fact from the lesson In the story, the news of Karam Singh's death is kept away from Man Singh.
The marking scheme gives: ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ (the death of Karam Singh).

Step 2: Conclusion The answer is ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ (the death of Karam Singh).

Quick Tip to Solve: It is a sad news.

14(i). ਕਹਾਣੀ, ਵਾਰਤਕ ਤੇ ਇਕਾਂਗੀ ਵਿੱਚੋਂ (ਕਿਸੇ ਸੱਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ 25 ਤੋਂ 30 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਓ) : 7X2=14
ਅਮਰੀਕ ਦਾ ਦਾਦਾ ਜਦ ਆਖ਼ਰੀ ਵਾਰ ਪਿੰਡ ਆਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ? 'ਅੰਗ-ਸੰਗ' ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੱਸੋ । [2 marks]

Solution:

Concept:

- The question is from the story 'Ang-Sang'. It asks: What did the grandfather from America say to Kartar Singh on his last visit to the village?
- The answer must be 25 to 30 words and is worth 2 marks.

Step 1: Collect the points The marking scheme gives two points: (1) he thinks every time that he should speak from his heart with Kartar Singh, (2) but Kartar Singh is never in a sober state.

Step 2: Write the answer (model answer in Gurmukhi) ਉਸ ਨੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਹਰ ਵਾਰ ਸੋਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੇ, ਪਰ ਤੂੰ ਸੋਫ਼ੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ।

Step 3: Conclusion A model answer of about 25 to 30 words is given in Step 3.

Quick Tip to Solve: Give two points: his wish and Kartar Singh's state.

14(ii). ਲੇਖਕ ਨੇ ਧੁੱਪ ਵਿੱਚ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ ? 'ਕੁਲਫ਼ੀ' ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੱਸੋ ਕਿ ਲੇਖਕ ਦਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨਾ ਠੀਕ ਸੀ ? [2 marks]

Solution:

Concept:

- The question is from the story 'Kulfi'. It asks: Why did the writer waste time on the roads in the sun? Say whether his doing so was right.
- The answer must be 25 to 30 words and is worth 2 marks.

Step 1: Collect the points The marking scheme says students write from their own thinking and understanding, and marks go for the originality of the view.
One safe fact from the story (see Q13(iv)): shortage of money is shown as worse than a lock-up. This can be used as the reason.
Then give your view: was it right to waste time in the sun?

Step 2: Write the answer (model answer in Gurmukhi) ਕੁਲਫ਼ੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਪੈਸੇ ਦੀ ਤੰਗੀ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾਤ ਦੀ ਤੰਗੀ ਤੋਂ ਵੀ ਭੈੜੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਧੁੱਪ ਵਿੱਚ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਭਟਕ ਕੇ ਸਮਾਂ ਗੁਆਉਣਾ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਮਾਂ ਤੇ ਸਿਹਤ ਅਨਮੋਲ ਹਨ। ਮੁਸ਼ਕਲ ਵਿੱਚ ਸੋਚ-ਸਮਝ ਕੇ ਹੱਲ ਲੱਭਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

Step 3: Conclusion A model answer of about 25 to 30 words is given in Step 3.

Quick Tip to Solve: Give a reason from the story, then your own view.

14(iii). 'ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਬਲਦ' ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਕੀ ਹੈ ? ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੋ । [2 marks]

Solution:

Concept:

- The question is from the story 'Dharti Hethla Balad'. It asks: What is the theme of the story? Give your views.
- The answer must be 25 to 30 words and is worth 2 marks.

Step 1: Collect the points The marking scheme says students write from their own thinking and understanding.
The one fact verified from the key (Q13(v)) is that the news of Karam Singh's death is hidden from Man Singh. Build the theme around it.
State the theme in a line and explain it in a second line.

Step 2: Write the answer (model answer in Gurmukhi) ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਬਲਦ ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਲਕੋਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਪਿਆਰ, ਹਮਦਰਦੀ ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਹੀ ਅੰਦਰ ਸਹਿਣ ਦੀ ਪੀੜ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਆਪਣੇ ਨੂੰ ਸਦਮੇ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸੱਚ ਲਕੋਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

Step 3: Conclusion A model answer of about 25 to 30 words is given in Step 3.

Quick Tip to Solve: Start with the hidden news and then state the theme.

14(iv). 'ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ' ਇਕਾਂਗੀ ਵਿੱਚ ਨਿਹਾਲ ਕੌਰ ਨੂੰ ਗੁਆਂਢਣ 'ਤੇ ਕਾਹਦਾ ਗੁੱਸਾ ਹੈ ? ਇਸ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੋ । [2 marks]

Solution:

Concept:

- The question is from the one-act play 'Dooja Viah'. It asks: What is Nihal Kaur angry about with the neighbour? Give your views on this.
- The answer must be 25 to 30 words and is worth 2 marks.

Step 1: Collect the points The marking scheme gives the answer: she is angry that the neighbour leads other women, including women like her daughter-in-law, astray by words. The neighbour has also formed a women's society and holds meetings.
The question also asks for your views. The marking scheme accepts any reasoned view of the student (an alternative marked 'OR').

Step 2: Write the answer (model answer in Gurmukhi) ਨਿਹਾਲ ਕੌਰ ਨੂੰ ਗੁੱਸਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਨੂੰਹ ਵਰਗੀਆਂ ਹੋਰ ਇਸਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਗੱਲਾਂ 'ਚ ਭਰਮਾ ਕੇ ਇਸਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਇਸਤਰੀਆਂ ਦੀ ਸਭਾ ਵੀ ਬਣਾਈ ਹੈ ਤੇ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕਰਦੀ ਹੈ।

Step 3: Conclusion A model answer of about 25 to 30 words is given in Step 3.

Quick Tip to Solve: Give the reason of her anger in two points.

14(v). 'ਜ਼ਫ਼ਰਨਾਮਾ' ਇਕਾਂਗੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੱਸੋ ਕਿ ਜ਼ੀਨਤ ਬਾਰੇ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਕੀ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ? [2 marks]

Solution:

Concept:

- The question is from the one-act play 'Zafarnama'. It asks: What does Aurangzeb think about Zinat?
- The answer must be 25 to 30 words and is worth 2 marks.

Step 1: Collect the points The marking scheme gives three points: Zinat cares about him and looks after him more than needed, she has served him for the last thirty years, and he prays that God gives everybody such a daughter.

Step 2: Write the answer (model answer in Gurmukhi) ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ੀਨਤ ਉਸ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰਤ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫ਼ਿਕਰ ਕਰਦੀ ਤੇ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਤੀਹ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਖ਼ੁਦਾ ਅਜਿਹੀ ਧੀ ਸਭ ਨੂੰ ਦੇਵੇ।

Step 3: Conclusion A model answer of about 25 to 30 words is given in Step 3.

Quick Tip to Solve: Think of her care and her service.

14(vi). ‘ਤੁਰਨ ਦਾ ਹੁਨਰ' ਪਾਠ ਵਿੱਚ ਪੈਦਲ ਤੁਰਨ ਸੰਬੰਧੀ ਯੂਨਾਨੀ ਫ਼ਿਲਾਸਫ਼ਰ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ? [2 marks]

Solution:

Concept:

- The question is from the lesson ’Turan da Hunar’. It asks: Which thoughts of a Greek philosopher about walking are presented in the lesson?
- The answer must be 25 to 30 words and is worth 2 marks.

Step 1: Collect the points The marking scheme gives the thought in the philosopher’s own words, said while he explained the aim of his journey to India.
The idea is a two-way exchange: to see what the world can teach him, and what he can teach the world.

Step 2: Write the answer (model answer in Gurmukhi) ਲੇਖ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਯੂਨਾਨੀ ਫ਼ਿਲਾਸਫ਼ਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਭਾਰਤ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਦੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ, “ਵੇਖਣ ਚੱਲਿਆ ਹਾਂ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਕੋਲ ਮੈਨੂੰ ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕੀ ਹੈ ?”

Step 3: Conclusion A model answer of about 25 to 30 words is given in Step 3.

Quick Tip to Solve: Recall the philosopher’s words about his aim.

14(vii). ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ‘ਘਰ ਦਾ ਪਿਆਰ’ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਘਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? [2 marks]

Solution:

Concept:

- The question is from the lesson ’Ghar da Pyar’. It asks: In your view, what is meant by ’home’ in the lesson?
- The answer must be 25 to 30 words and is worth 2 marks.

Step 1: Collect the points The marking scheme says students write from their own thinking and understanding.
Think of home as people and feelings, not only a building: love, safety and peace.

Step 2: Write the answer (model answer in Gurmukhi) ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ 'ਘਰ' ਸਿਰਫ਼ ਇੱਟਾਂ-ਗਾਰੇ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਘਰ ਤੋਂ ਭਾਵ ਉਹ ਥਾਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਪਿਆਰ, ਸੁਰੱਖਿਆ, ਆਪਣਾਪਨ ਤੇ ਸਕੂਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਘਰ ਦੀ ਯਾਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

Step 3: Conclusion A model answer of about 25 to 30 words is given in Step 3.

Quick Tip to Solve: Think of home as love and safety, not only a building.

14(viii). ‘ਬੋਲੀ’ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਆਏ ਕਥਨ ‘ਲਫ਼ਜ਼ ਵੀ ਦਿਲ ਦੀ ਦੌਲਤ ਦੀਆਂ ਮੋਹਰਾਂ ਹਨ ।’ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ? ਦਲੀਲਾਂ ਸਹਿਤ ਉੱਤਰ ਦਿਓ । [2 marks]

Solution:

Concept:

- The question is from the lesson ’Boli’. It asks: How far do you agree with the statement ’Words too are the coins of the wealth of the heart’? Answer with arguments.
- The answer must be 25 to 30 words and is worth 2 marks.

Step 1: Collect the points The marking scheme says students write from their own thinking and understanding.
Say clearly whether you agree. Then give one argument: a coin buys things, and kind words buy hearts.

Step 2: Write the answer (model answer in Gurmukhi) ਮੈਂ ਇਸ ਕਥਨ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਮਿੱਠੇ ਸ਼ਬਦ ਦਿਲ ਜਿੱਤ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਮੋਹਰਾਂ ਨਾਲ ਦੌਲਤ ਖ਼ਰੀਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਬੋਲ ਰਿਸ਼ਤੇ ਜੋੜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾੜਾ ਬੋਲ ਤੋੜ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸ਼ਬਦ ਸੋਚ-ਸਮਝ ਕੇ ਬੋਲਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

Step 3: Conclusion A model answer of about 25 to 30 words is given in Step 3.

Quick Tip to Solve: Say if you agree and give one reason.

15(i). ਕਵਿਤਾ ਤੇ ਵਾਰਤਕ ਵਿੱਚੋਂ (ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ 50 ਤੋਂ 60 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਓ) : 2X4=8
‘ਸੋ ਕਿਉ ਮੰਦਾ ਆਖੀਐ' ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਨੂੰ ਕੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ? [4 marks]

Solution:

Concept:

- The question is from the shabad ’So kiu manda aakhiai’. It asks: What inspiration do we get from this shabad?
- The answer must be 50 to 60 words and is worth 4 marks.

Step 1: Collect the points from the lesson The marking scheme gives four points: society runs because of woman; society cannot be imagined without woman; she holds a respected position as the mother of the world (jagg janani); men look at her with disrespect, which should not be done, and she should be honoured.

Step 2: Write the answer (the marking scheme model, in Gurmukhi) ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤਰੀ ਨਾਲ ਹੀ ਸਮਾਜ ਚੱਲਦਾ ਹੈ। ਇਸਤਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਮਾਜ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਉਸ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਹੈ, ਉਹ 'ਜੱਗ ਜਣਨੀ' ਹੈ। ਪੁਰਖ ਉਸ ਨੂੰ ਤ੍ਰਿਸਕਾਰ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਵੇਖਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

Step 3: Conclusion A model answer of 50 to 60 words is given in Step 3.

Quick Tip to Solve: Think of the status of woman in society.

OR

15(ii). ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦ ਦੀ ਰਚਨਾ 'ਜੰਗ ਦਾ ਹਾਲ' ਅਨੁਸਾਰ ਜੰਗ ਕਿਸ-ਕਿਸ ਦਰਮਿਆਨ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫ਼ੌਜਾਂ ਦੇ ਜਿੱਤ ਕੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਹਾਰਨ ਤੋਂ ਕਵੀ ਦਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? [4 marks]

Solution:

Concept:

- The question is from Shah Muhammad's poem 'Jang da Haal'. It asks: Between whom is the war fought, and what does the poet mean by the armies winning and losing in the end?
- The answer must be 50 to 60 words and is worth 4 marks.

Step 1: Collect the points from the lesson The marking scheme gives: the war is between the Sikh army and the British army at the town of Ferozeshah (Feru).
The poet's meaning: without Maharaja Ranjit Singh nobody valued the bravery of the Sikh soldiers. They fought bravely but, with no able leadership, they lost.

Step 2: Write the answer (the marking scheme model, in Gurmukhi) ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦ ਅਨੁਸਾਰ ਜੰਗ ਸਿੱਖ ਫ਼ੌਜਾਂ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਫ਼ੌਜਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਫੇਰੂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਖੇ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਫ਼ੌਜਾਂ ਦੇ ਜਿੱਤ ਕੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਹਾਰਨ ਤੋਂ ਕਵੀ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਝੋਂ ਸਿੱਖ ਫ਼ੌਜਾਂ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਦਾ ਮੁੱਲ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਫ਼ੌਜਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਲੜਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਸੁਯੋਗ ਅਗਵਾਈ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਕਾਰਨ ਉਹ ਹਾਰ ਗਈਆਂ।

Step 3: Conclusion A model answer of 50 to 60 words is given in Step 3.

Quick Tip to Solve: Name the two armies and then explain the poet's meaning.

15(iii). 'ਤੁਰਨ ਦਾ ਹੁਨਰ' ਪਾਠ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੱਸੋ ਕਿ ਤੁਰਨ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਨੈਤਿਕ ਅਤੇ ਸਦਾਚਾਰਕ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ? [4 marks]

Solution:

Concept:

- The question is from the lesson 'Turan da Hunar'. It asks: Which moral and ethical qualities do we gain by walking?
- The answer must be 50 to 60 words and is worth 4 marks.

Step 1: Collect the points from the lesson The marking scheme lists: patience (sabar), contentment (santokh), perseverance (dheeraj), seriousness (gambhirta), good manners (salika), love (pyar) and self-confidence (aatam-vishvas).
It adds that walking brings us close to nature and its joy, and ends biased thinking.

Step 2: Write the answer (the marking scheme model, in Gurmukhi) ਲੇਖਕ ਅਨੁਸਾਰ ਤੁਰਨ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨੈਤਿਕ ਅਤੇ ਸਦਾਚਾਰਕ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਨੈਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੁਰਨ ਨਾਲ ਸਬਰ, ਸੰਤੋਖ, ਧੀਰਜ, ਗੰਭੀਰਤਾ, ਸਲੀਕਾ, ਪਿਆਰ ਤੇ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਰਗੇ ਗੁਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਰਨ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਣ ਕੇ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਤੁਰਨ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਵਿੱਚੋਂ ਸਦਾਚਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੱਖ-ਪਾਤੀ ਸੋਚ ਖ਼ਤਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

Step 3: Conclusion A model answer of 50 to 60 words is given in Step 3.

Quick Tip to Solve: List the qualities and add the link to nature.

OR

15(iv). 'ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ' ਲੇਖ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੱਸੋ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜ ਕਿਵੇਂ ਸਿੱਧ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਸਨ ? [4 marks]

Solution:

Concept:

- The question is from the essay 'Prarthna'. It asks: How did Maharaja Ranjit Singh accomplish his tasks?
- The answer must be 50 to 60 words and is worth 4 marks.

Step 1: Collect the points from the lesson The marking scheme says he succeeded with great courage and faith, and by praying to God.
It gives the example of winning a land like Punjab, full of troubles, where there was a separate ruler at every small piece of land. He never lost heart and prayed to the Akal Purakh in every difficulty.

Step 2: Write the answer (the marking scheme model, in Gurmukhi) ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜ ਬੜੀ ਹਿੰਮਤ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਅਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਕੇ ਸਿੱਧ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਰਗੇ ਫ਼ਸਾਦਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਦੇਸ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣਾ, ਜਿੱਥੇ ਚੱਪੇ-ਚੱਪੇ 'ਤੇ ਅੱਡ ਰਾਜ ਸਨ, ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਕੰਮ ਸੀ। ਪਰ ਉਹ ਕਦੇ ਘਬਰਾਏ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਬਲਕਿ ਉਹ ਹਰ ਮੁਸੀਬਤ ਵਿੱਚ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅੱਗੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜ ਸਿੱਧ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਸਨ।

Step 3: Conclusion A model answer of 50 to 60 words is given in Step 3.

Quick Tip to Solve: Link his success with courage, faith and prayer.

16(i). ਇਕਾਂਗੀ ਵਿੱਚੋਂ (ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ 50 ਤੋਂ 60 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਓ) : 1X4=4
'ਜ਼ਫ਼ਰਨਾਮਾ' ਇਕਾਂਗੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੱਸੋ ਕਿ 'ਜ਼ਫ਼ਰਨਾਮਾ' ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੂੰ ਕੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਹੋਈ ? ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਹਿਲਕਾਰ ਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ । [4 marks]

Solution:

Concept:

- The question is from the one-act play 'Zafarnama'. It asks: What distress did Aurangzeb feel after reading the Zafarnama, and to whom does he tell it?
- The answer must be 50 to 60 words and is worth 4 marks.

Step 1: Collect the points from the lesson The marking scheme gives the full answer: Aurangzeb tells his official Asad Khan that the letter called Zafarnama contains such fearless reproaches of Guru Gobind Singh Ji that his conscience shook. He was restless the whole night and had frightening dreams.

Step 2: Write the answer (the marking scheme model, in Gurmukhi) ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਆਪਣੇ ਅਹਿਲਕਾਰ ਅਸਦ ਖ਼ਾਨ ਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ 'ਜ਼ਫ਼ਰਨਾਮਾ' ਨਾਮਕ ਜੋ ਖ਼ਤ ਆਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਬੇਬਾਕੀ ਨਾਲ ਲਾਹਨਤਾਂ ਪਾਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਅੰਤਰ-ਆਤਮਾ ਕੰਬ ਗਈ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਬੇਚੈਨੀ ਰਹੀ ਤੇ ਡਰਾਉਣੇ ਸੁਫਨੇ ਵੀ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ।

Step 3: Conclusion A model answer of 50 to 60 words is given in Step 3.

Quick Tip to Solve: Name the official, then the reason for the distress.

16(ii). ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ 'ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ' ਇਕਾਂਗੀ ਵਿੱਚ, ਮਨਜੀਤ ਇੱਕ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਨੂੰਹ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਸਫ਼ਲ ਰਹੀ ਹੈ ? ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾਓ । [4 marks]

Solution:

Concept:

- The question is from the one-act play 'Dooja Viah'. It asks: In your opinion, how successful was Manjeet in her role as a wife and daughter-in-law? Give your views.
- The answer must be 50 to 60 words and is worth 4 marks.

Step 1: Collect the points from the lesson The marking scheme says students write from their own thinking and understanding, and marks go for the originality of the view.
Give a clear opinion, support it with two points about the two roles (wife and daughter-in-law), and close with a balanced line.

Step 2: Write the answer (the marking scheme model, in Gurmukhi) ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਮਨਜੀਤ ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਫ਼ਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਪਤਨੀ ਵਜੋਂ ਪਤੀ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਨੂੰਹ ਵਜੋਂ ਸੱਸ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰਨਾ ਸੌਖਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਜਿੰਨਾ ਉਸ ਤੋਂ ਹੋ ਸਕਿਆ, ਉਸ ਨੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਕੁਝ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਹੋਰ ਸਬਰ ਤੇ ਸਮਝਦਾਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ।

Step 3: Conclusion A model answer of 50 to 60 words is given in Step 3.

Quick Tip to Solve: Give your stand, then two reasons.